

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์กับสังคมตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็นและครองชีวิตอย่างสงบสุข ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาได้เน้นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาไทยในระดับประถมศึกษา โดยคุณลักษณะข้อแรกที่จุดมุ่งหมายของหลักสูตรระบุไว้ว่าจะมุ่งปลูกฝังให้เกิดกับนักเรียน คือ ให้มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 1)

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) นั้น ได้กำหนดให้ภาษาไทยรวมอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางภาษาในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียนตามควรแก่วัย โดยเชื่อว่าผู้ที่มีทักษะภาษาไทยดีจะสามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิด ความเข้าใจและแสวงหาความรู้ในวิชาต่างๆได้ และการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์อื่นในระดับประถมศึกษาจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นอยู่กับทักษะทางภาษาของนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอนภาษาไทย ดังนั้นการจัดเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนการสอนจึงได้เน้นทักษะทางภาษาที่ควรได้มีการฝึกให้ครบถ้วนต่อเนื่อง และสม่ำเสมอทั้งสี่ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

นอกจากนั้นแล้วภาษาไทยยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต เพราะภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (วรรณิ์ โสมประยูร, 2537, หน้า 16) คนไทยจึงจำเป็นต้องรู้จักและใช้ภาษาให้เป็น เพราะภาษาไทยเป็นภาษาที่ใช้เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อทำความเข้าใจระหว่างคนไทยด้วยกันเอง

ด้วยเหตุนี้เองหลักสูตรประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับ จึงมุ่งให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยได้อย่างมีความสุขตามควรแก่อัตภาพ

จากความสำคัญของภาษาไทยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2533, หน้า 7) ได้กำหนดจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย และปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ ความเข้าใจหลักเกณฑ์อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
2. สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสาร ทั้งการรับรู้และถ่ายทอดความรู้สึนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผล
3. สามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนสามารถใช้ภาษาใช้เชิงสร้างสรรค์ได้
4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่นๆ
5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัย เหตุการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล
6. มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทยและวรรณคดีทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติและการสร้างเสริมความงามในชีวิต

เมื่อพิจารณาถึงจุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทย จะเห็นว่า การที่จะให้นักเรียนมีคุณลักษณะตามจุดประสงค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์หลายประการที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ ที่สำคัญประการหนึ่งคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดประสบการณ์ทางการศึกษาให้กับผู้เรียน คนที่จะเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วก็คือคนไทย หรือคนที่ใช้ภาษาไทย หรือคนที่ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน สำหรับคนที่ไม่ได้ใช้ควรได้รับการฝึกทักษะทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนมากกว่าคนไทย ซึ่งเป็นเจ้าของภาษา จึงจะทำให้สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

ในประเทศไทยมีประชากรส่วนหนึ่งที่ในชีวิตประจำวันไม่ได้ใช้ภาษาไทยส่งผลให้การติดต่อสื่อสารที่ใช้ภาษาไทยเป็นไปอย่างไม่ถูกต้อง ประชากรเหล่านั้นได้แก่ ชาวเขาต่างๆ ในภาคเหนือของประเทศไทย ชาวเลในภาคใต้ คนไทยและชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน เป็นต้น ชนกลุ่มน้อยที่เป็นชาวจีนอพยพ หรืออีกชื่อหนึ่งคือ ชาวจีนฮ่อฮิสระ

ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทย-พม่า อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ในถิ่นทุรกันดาร และชาวจีนที่อพยพมาจากประเทศจีนมาตั้งรกรากอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และทางรัฐบาลไทยก็มีนโยบายที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวจีนอพยพให้ดียิ่งขึ้น ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษาจัดการศึกษาให้กับชาวจีนเหล่านี้จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ในการจัดการศึกษาประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เด็กนักเรียน เด็กนักเรียนบางคนต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน เด็กนักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียน

ปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งคือ เด็กชาวจีนอพยพหรือจีนฮ่ออิสระจะพูดภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทำให้เกิดปัญหาด้านการเรียนการสอนดังเช่นที่เกิดปัญหากับเด็กชาวเขา ซึ่ง ประสงค์ ราชณสุข (2531, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อเด็กชาวเขาไปเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในโรงเรียน จึงเกิดปัญหาด้านการเรียนการสอน กล่าวคือ ในด้านการเรียน เด็กชาวเขามีปัญหาในการเรียนภาษาไทย ส่วนด้านการสอนครูที่สอนเด็กชาวเขาก็ประสบกับความยุ่งยากครูต้องศึกษาปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งศึกษาวิธีการที่จะขจัดปัญหาเหล่านั้น เพื่อให้การเรียนการสอนภาษาไทยบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร และปัญหาในการเรียนภาษาไทยนี้อาจส่งผลไปถึงการเรียนวิชาอื่นๆ ทำให้เรียนช้าและไม่เข้าใจเท่าที่ควร เพราะการเรียนการสอนวิชาอื่นๆ ต้องใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

วิพุธ โสภวงศ์ (2527, หน้า 72-96) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่เด็กนักเรียนที่พูดภาษาถิ่นมีปัจจัย 3 ประการด้วยกันคือ

1. ด้านนักเรียน เด็กนักเรียนเข้าเรียนเมื่ออายุยังน้อย มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ เมื่อนักเรียนอายุยังน้อยจะออกเสียงเลียนแบบครูได้ง่าย และเด็กในวัยนี้ชอบเล่น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยหากครูจัดกิจกรรมสนองตอบความต้องการของนักเรียนแล้วจะทำให้นักเรียน เรียนภาษาไทยได้ดีขึ้น ส่วนข้อเสียคือ นักเรียนมีประสบการณ์น้อยรู้จักแต่ภาษาถิ่นของตนเอง เมื่อมาพบภาษาใหม่ในโรงเรียนตอนแรกๆ จะมีปัญหาการเรียนรู้อาจ

2. ด้านหนังสือเรียน ในหนังสือเรียนอาจจะมีคำศัพท์และประโยคซึ่งนักเรียนในห้องถิ่นนั้นอาจไม่เข้าใจ เพราะใช้คำศัพท์ต่างกันหรือออกเสียงต่างกัน หรือแม้แต่จะใช้คำศัพท์เดียวกันแต่ความหมายต่างกัน

3. ด้านตัวครู เป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยได้ผลหรือไม่ได้ผล ครูที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น จะต้องรู้ภาษาถิ่นนั้นเป็นอย่างดี พูดได้ทั้ง 2 ภาษา จึงจะสามารถใช้ประโยชน์จากการรู้ภาษาถิ่นอธิบายหรือบอกคำศัพท์ให้นักเรียนเข้าใจเป็นภาษาไทยได้ ส่วนครูที่มาจากท้องถิ่นอื่นนั้นไม่เข้าใจภาษาถิ่น การสอนในระยะแรกๆ อาจจะประสบปัญหาด้านการสื่อความหมายให้นักเรียนเข้าใจ

ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ควรคำนึงถึง ความคิดเห็นจะเป็นตัวบ่งบอกความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่แสดงออกมาในรูปของความพอใจหรือไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ความคิดเห็นของบุคคลนี้อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อเท็จจริง มีการอธิบายเหตุผลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ (สุรางค์ จันทน์เอม, 2529, หน้า 50) ซึ่งในการเรียนการสอนทุกวิชา ครูผู้สอนก็จะพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสร้างความสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียน อยากรู้ เกิดความรู้สึกพอใจที่จะเรียนวิชานั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดี นั่นก็คือ การสอนที่พยายามให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อครู ต่อสิ่งที่เรียน ซึ่งก็มีผลให้การเรียนประสบผลสำเร็จ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะดีขึ้น

โรงเรียนในกลุ่มชายแดนพัฒนา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กันดาร ตามแนวชายแดนไทย-พม่า นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าต่างๆ ได้แก่ ไทยใหญ่ มูเซอ ลีซอ คะฉิ่น อาข่า และที่มีเป็นจำนวนมากก็คือ จีนฮ่ออิสระหรือจีนอพยพที่พูดภาษาไทยไม่ได้เลย หรือพูดได้น้อยมาก ประชากรในท้องถิ่นนั้นยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจีนตามบรรพบุรุษ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาจะนิยมให้บุตรหลานเรียนภาษาจีนกลางในตอนเย็นทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาจีนมากกว่าภาษาไทย ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยมาก จะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนต่ำกว่ากลุ่มโรงเรียนอื่นในอำเภอเดียวกัน ดังนี้ (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่, 2538, หน้า 9)

ตาราง 1 คะแนนเฉลี่ยร้อยละเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ ปีการศึกษา 2536-2538 จากการ
ประเมินคุณภาพการศึกษาของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอเขียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่ม โรงเรียน	กลุ่มประสบการณ์					รวม ทุกกลุ่ม
	ภาษาไทย	คณิต	สพช.	สสน.	กพอ.	
กลุ่มแม่ะ	65.34	53.92	58.28	73.72	80.34	67.47
	64.94	56.35	60.57	75.16	76.44	68.06
	64.29	57.65	55.18	74.81	79.76	67.68
กลุ่มเพียงดาวพัฒนา	69.67	56.55	63.29	77.75	81.41	71.12
	65.69	58.69	60.32	76.56	79.47	68.90
	64.40	57.19	57.51	76.02	81.42	68.94
กลุ่มอุดรศึกษา	69.36	64.87	63.52	77.92	81.09	72.40
	66.61	56.84	57.81	76.64	78.69	68.71
	65.60	65.76	59.63	76.85	81.54	70.92
กลุ่มเมืองงาย	65.63	53.27	57.91	73.57	78.88	67.88
	58.67	55.23	55.64	74.55	78.70	67.08
	63.73	59.18	55.75	72.08	78.01	66.81
กลุ่มบุรพา	65.43	51.91	60.97	73.51	79.69	68.18
	60.75	53.81	56.36	71.27	77.13	65.52
	60.79	59.91	55.17	69.21	80.55	66.32
กลุ่มเมืองคอง	65.59	61.49	60.70	69.93	71.98	66.53
	64.46	60.46	66.03	73.12	81.07	70.67
	61.71	61.37	62.94	66.83	77.11	69.11
กลุ่มชายแดนพัฒนา	54.15	51.53	51.50	63.02	70.91	59.63
	54.88	53.01	58.76	66.79	74.63	63.58
	56.76	56.21	50.81	64.49	73.52	61.33

* ตัวเลขบรรทัดที่ 1, 2, 3 คือ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ปีการศึกษา 2536, 2537, 2538 ตามลำดับ

ฉะนั้นเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย และศึกษาสภาพการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่เป็นชาวจีนฮ่ออิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพื่อจะนำข้อมูลที่ได้จากการค้นพบนำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาวจีนฮ่ออิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย ของนักเรียนที่เป็นชาวจีนฮ่ออิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6
2. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันของนักเรียนที่เป็นชาวจีนฮ่ออิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6

ขอบเขตของการศึกษา

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนที่เป็นชาวจีนฮ่ออิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนบ้านอรุโณทัย สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 207 คน

2. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทยของนักเรียนที่เป็นชาวจีนฮ่ออิสระ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ในด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย ด้านบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านความจำเป็นและความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาไทย รวมถึงสอบถามสภาพการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนในด้านความสนใจ และความพึงพอใจ ที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย ในด้านเนื้อหาวิชาภาษาไทย ด้านบุคลิกลักษณะของครูผู้สอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านความจำเป็นและความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาไทย

สภาพการใช้ภาษาไทย หมายถึง ความเป็นจริงที่นักเรียนได้ใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

นักเรียนที่เป็นชาวจีนฮ่ออิสระ หมายถึง นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่เป็นจีนฮ่ออิสระในกลุ่มโรงเรียนชายแดนพัฒนา อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยให้เหมาะสมกับท้องถิ่น